

1 ספר ויקרא פרק א

(א) וַיֹּאמֶר יְהוָה נָאכֵר ה' אֱלֹהִים מְאֹהֶל מוֹעֵד לְאַמְرָה:

2 רשי' על ויקרא פרק א פסוק א

לְהַמְלֵל – לְהַמְלֵל לְפָס לְכָלִי כְּזֹקִים כְּצַדִּילָכָס כְּוֹל נְלְכֵל עֲמֵי צָקָן מְלֵינוּ קָל לְיַחְדָּה צָנָה צָיו יְצַרְלָל כְּמַלְכֵי כְּמַנוּדִים מִן כְּמַרְגִּלִּים וְאַלְיכָךְ לְהַנְּתִיחָה כְּלָכָל עַס מְזָה צְנַחָּמִי (דבוריים 3) וַיְהִי כְּלָקָר תָּמוּ כְּלָנָקִי כְּמַלְחָמָה לְמֹות וְיַלְכֵל תְּהִלָּי לְהַמְלֵל לְהַלְיכָה. לְהַלְיכָה לְהַמְלֵל לְפָס לְכָלִי כְּזֹקִים כְּמַלְמֵל (קְמוֹת יְטַוְּקָב מְזָה לְתַת לְכָלִי הַעַס וְגוּ):

3 חידושי מrown הגראי'ז הלוי - ויקרא

4 תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ל'א

תנו רבנן ברוך בכלל ברוך בפרט אරור בכלל שפרט למד ולביתם הרוי ארבעה וארבעה הרי שמנה שמנה הרי שיש עשרה וכן בסיני וכן בערבות מואב שנאי אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה וגוי כתיב ושמירתם את דברי הברית הזאת וגוי נמצאת מ"ח בrichtות על כל מצוה וממצוה ר"ש מוציא הר גרים והר עיבל ומכויס אהל מועד שבמדבר ובפלוגתא דהני תנאי דתניא רבי ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני ופרטויות באهل מועד ר' עקיבא אומר כללות ופרטויות נאמרו בסיני ונשתלשו בערבות מואב ואין לך כל דבר מצוה וממצוה שכנותה בתורה שלא נכרתו עליה ארבעים ושמנה בrichtות

5 חידושים מrown הגראי'ז הלוי - ואתחנן

6 מרוומי שדה

משיב דבר

7 העמק דבר על ויקרא פרק א פסוק ב

(ב) דבר אל ב"י ואמרת אליהם. האי ואמרת אליהם כפול. והראב"ע להלן כ"ג י' וכן הרמב"ן להלן כ"א א' פי' דבר אל ב"י שיתטאspo אלקיך ואח"כ ואמרת אליהם. וליראה שזהו ג"כ אמרה מתורה שבע"פ. ונצתה משה רבינו שמתחלפת דבר פ' שבכתב. ואח"כ יאמר הקובלות שהוא תורה שבע"פ. ביאור ה'פ' ואין זה תורה שבע"פ שנכלל בתיבת לאמר במקרא הקודם דשם יاميiri בחידוש הלכות שלא היה משה מקובל מפי ה' אלא שחדיש מפלפלו על פי חוקי התלמוד וי"ג מדות וכדיות בנדרים דל"ח. ואחרי משה בכל דור ודור. ומש"ה כתיב בלאמור על כל חכמי הדור לדרכם ולדקדק להוציא הוראה. אבל כאן מימיiri בהלכות שהיה משה מקובל מפי ה'. וזה מוכחה בכל פרשה לבאר עיקרי הפרשה. והיינו דתניא במכילתא פר' בא ר"ש"א כל מקום שנאמר לאמר ואמרת הוא לדורות והטעם משומש פרשה שהוא לשעה לא שייך בו כ"כ דרישות שהן תורה שבע"פ מש"ה לא כתוב בהם לשון ואמרת. עיין מש"כ בס' שמות ב' יתרו עה'פ' כה תאמור בבית יעקב וגוי אלה הדברים אשר תדבר אל ב"י. דשם ג"כ הנה שני אופנים שכנתבי אלא דשים כתיב ונחלת אמרה שבע"פ ואח"כ דבר שבסכתב וכן כתיב להיפך. וביארנו שם טעמו של דבר. עיין ס' במדבר כ"ג ל' מש"כ.

8 אדרת אליהו על דברים פרק לב פסוק א

וזכיר דברור אצל שמים, כי כוונתו במלת שמים על תורה שבכתב כידוע, ובזה בחינת קול ודיבור, אבל הארץ רומו על תורה שבבעל פה لكن אמר "אמר פי". ولكن בכל התורה נאמר 'וידבר', ולא תמצא בכלל הנביאים וידבר רק פעם

אחת ביהושע אצל ערי מקלט (שם כ). שם חזר פרשה מהתורה. ואמר 'פה' אצל הארץ לפי שהיא כל, מה שאין כן בשמים. ואצל השם ה' הזכיר ג' תיבות ואצל הארץ ד', לרמז על שיין ימיון של תפילין ושין' שמאלו. וכן בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובverb מברך שתים לפניה ושתים לאחריה (ברכות יא, א). ומה שאמר אצל שמים "ואדברה" לשון יחיד, לפי שבתורה שככט נכל הרבה פרטיטים ודקדודי מצות בפסק אחד, אבל בתורה שבעל פה נפרטו כל פרט ופרט בפני עצמו במסכת מיוחדת.

9 ספר שfat אמת - ויקרא - פרשנות ויקרא - שנת [תרס"א]

[תרס"א]:

ויקרא א' זעירא. דהנה משה רבינו ע"ה קיבל כל התורה באربיעים יום וארבעים לילה בשמים. א"כ למה נאמר לו פרשיות אלו באهل מועד למטה. רק שבני ישראל לא היו מוכנים לקבל התורה שנאמרה לו בשמים. שהיה בח' אלף רבתה. זה הילמוד הי' בקינות מול מדרגת משה רבינו ע"ה דלגביו מילתה זוטרטה הוא. וזה שידבר בו' אמר. שה' זה לימוד לאמר לבני". וזה שבבילם הוא נזכר עמי. באותו שביל והדרך שיוכלו בני' לקבל. והנה זה בעצם עניין הקרבנות. כמו"ש במדרש אשורי תבחר ונקרב. בחורה בחו' משה בחירותו. וכן היו מוכנים בני' במתן תורה שנבחרו להיות חלק ה' עמו. והם עצם התורה ממש. כדאיתא אוריתא וקוב"ה וישראל כולה חד. אבל כאשר נפלנו ממדרגה זו צריכין להתקרובות ע"י הקרבנות. וזה מלה דקימא בעובדא:

10 ספר פרי צדיק פרשנת בהר - אות ב

אך העניין דאיתא בגמרא (סוטה ל"ב) כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באهل מועד ונשתלשו בערבות מואב וכו' והיינו דמתן תורה היה ישראל מלככת כהנים כמו שהיה לעתיד שנאמר ואתם כהני ה' תקראו שייחיו רק עבדי ה'. דכתיב אני אמרתי אלקים אתם שלא יהיה מלך המות שולט בהם (כמו שאמרו ע"ז ה). מכלל שהוא מתוקן הכל כמו שהוא קודם החטא, שלא נברא האדם רק לשמש את קונו ולא יהיה לו שום עסוק בעולם הזה. ולאחר כך באهل מועד. אף שהוא כבר אחר הקלקול. מכל מקום היה חלק משה רבינו כל מ' שנה אכלו את המן ולא נתנה תורה אלא לאוכלין מן (כמו שאמרו במקילתא ותנומוא) אלא היה להם عمل רק ללקות, וגם בזה היה מדרגות (כמו שאמרו יומא עה). צדיקים ירד על פתח בתיהם בינויים יצאו ולקטו רשיעים שטו ולקטו,ומי שהיה אמוןתם פחותה היה טרחו מרובה. אבל תורה קצר היה לכל אחד ללקוטו. ואם היה משה רבינו ע"ה נכנס לארץ ישראל היה נשאר כך לעולם רק ראה השם יתברך שאין מוכשר עוד ליה. ואחר כך בערבות מואב קודם שנכנסו לארץ ישראל שהיה חלק יהושע, שאז התחיל כל אחד לעובוד זה פונה לשדה זה וזה פונה לכרכמו, אז התחיל משנה תורה שהיא התחלת תורה שבעל פה דכתיב באר היטוב, וכמו שאמרו (מגילה לא ע"ב) ומה מפי עצמן אמרן ולכן בדברות הראשונות כתיב זכור אתר דלית תמן שכחה. [וכמו שאמרו (עירובין נד). חרות על הלוחות אלמוני לא נשבתו לוחות ראשונות לא נשכח תורה מישראל] ובדברות שניתנו אחר הקלקול כתיב שמור שצrik שמירה שלא ישכח ולכן איתא במדרש (שמות הרבה פמ"ז) בלוחות הראשונות לא היה אלא עשרה דברות בלבד ובלוחות שניתנו אני נתן לך שיהיה בהם מדרש וגדיות וכו' שנוצר הרבה חכמה לתקן הרובicus וכמו שאמרו (נדרים כב ע"ב) אלמלא חטאו ישראל לא נתנה להם אלא ה' חומשי תורהכו'.

11 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז/א

תניא אמר רבי ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתו להקטיר קטורת לפני ולפנים וראייתי את כתריאל יה' צבאות שהוא ישב על כסא רם ונשא ואמր לי ישמעאל בני ברכני אמרתי לו יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמייך את עסך ויגלו רחמייך על מדותיך ותתנаг עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין ונגען לבראשו וכא משמעו לנו שלא תהא ברכת הדירות קללה בעיניך:

12 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז/א/א

אמר רבי ישמעאל בן אלישע שלשה דברים סח לי سورיאל שר הפנים אל תטול חלקך בשחרית מיד המשמש ותלבש

ואל תטול ידיך ממי שלא נטל ידיו ואל תחזר כוס אספרגוס אלא למי שנתנו לך מפני שתכשפית ואמרי לה אסתלגנית של מלאכי חבלה מצפין לו לאדם ואומרים אימתי יבא אדם לידי אחד מדברים הללו וילכד

31 תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נח/א

תנו רבנן מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לכרכ' גдол שברומי אמרו לו תינוק אחד יש בבית האסורים יפה עינים טוב רואי וקוצותיו סדרות לוט לתללים הלק' ועמד על פתח בית האסורים אמר מי נתן למשיסה יעקב ויישראלי לבזים ענה אותו תינוק ואמר הלא 'וז חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלק' ולא שמעו בתורתנו אמר מובחני בו שומרה הוראה בישראל העבדה שאיני זו מכאן עד שאפדיינו בכל ממון שפוסקין עליו לא זו ממש עד שפדיין בממון הרבה ולא היו ימים מועטין עד שהורה הוראה בישראל ומנו רבוי ישמעאל בן אלישע אמר רב יהודה אמר רב מעשה בבנו ובבתו של רבוי ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני אדונים למים נזדווגו שניהם במקום אחד זה אומר יש לעבד שאין כיופיו בכל העולם וזה אומר יש לשפה שאין בכל העולם יכול כיופיה אמרו בא ונשאים זה לזה ונחלה בולדות הכנסיות לחדר זה ישב בקרן זיות זה והוא ישבה בקרן זיות זה האומר אני כהן בכהנים גדוליםasha שפה זה את אמרת אני כהנת בת כהנים גדוליםאנשא לעבד ובכו כל הלילה כיוں שעלה עמוד השחר הכירו זה את זה ונפלו זה על זה וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן ועליהם קונו ירמיה על אלה אני בוכיה עני עני יורדה מים

14 אבות דברי נתן פרק שמונה ושלשים

וכשתפשו את רשב"ג ואת רבוי ישמעאל ליהרג היה רשב"ג יושב ותויה בעדתו ואומר אווי לנו שאנו נהרגין כמחללי שבתות וכעובי כוכבים וכמגלי עריות וכשפכי זמים. אמר לו רבוי ישמעאל בן אלישע רצונך שאומר לפניך דבר אחד אמר לו אמר לו שהוא כשהיית מיסב בסעודת באו עניים ועמדו על פתחך ולא הנחתם שיכנסו ויאכלו אמר לו השםיים אם עשיתך כן אלא שומרים היו לי יושבין על הפתח כשהם עניים באים היו מכיניסין אותן אצל ואוכלין ושותין אצל וمبرיכין לשם שמיים. אמר לו שהוא כשהיית יושב ודורש בהר הבית והיו כל אוכלוסי ישראל יושבין לפניך זהה דעתך עליך. אמר לו ישמעאל אחי מוכן אדם שיקבל את פגעו. והוא מתהננו לאספקטור זה אמר אני כהן בן כהן גדי הרוגני תחלה ואל אראה בmittat חברינו [זויה אמר לו אני נשיא בן נשיא הרוגני תחלה ואל אראה בmittat חברינו] אמר להם הפילו גורלות והפילו ונפל הפור על רשב"ג. מיד נטול החרב וחתק את ראשו. נטלו רבוי ישמעאל בן אלישע והניחו בחיקו והיה בוכה וצעק מה קדוש מה נאמן מה שמצויא סנדלפוני טובות ואבנים טובות ומרגליות מי הטמינך בעפרomi מילא לשונך עפר ואפר. עלייך הכתוב אומר (זכריה יג) חרב עוריו על רועיו ועל גבר עמיתי. לא הספיק לגמר הדבר עד שנטלו החרב וחתקו את ראשו.

15 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נז/ב

שלשה חכמים הם ההוראה רבוי בחלום צפה לחכמה רבוי אלעזר בן עזירה צפה לעשרות רבוי ישמעאל בן אלישע יdag מן הפורענות

16 מכילתא פרשת משפטים מסכת נזקין פרשה יח

כבר היה רבוי ישמעאל ורבוי שמעון יוצאי ליהרג אמר לו רבוי שמעון לרבי ישמעאל רבוי לבי יוצאה על מה אני נהרג. אמר לו רבוי ישמעאל לרבי שמעון מימייך בא אדם אצלך לדין או לשאלת ועכבותו עד שתהאה שותה כסוך ונוטל סנדליך או עוטף טליתך אמרה תורה אם ענה תענה אחד עינוי מרובה ואחד עינוי מועט. אמר לו ניחמתני רבוי. וכשנהרגו רבוי ישמעון ורבוי ישמעאל אמר להם רבוי עקיבא לתלמידיו התקינו עצמכם לפורענות שאלו טוביה עתידה לבא בדורנו לא היו מקבלים אותה אלא רבוי שמעון ורבוי ישמעאל אלא גלי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שפורענות גדולה עתידה לבא בדורינו וסילק אלו מבינוינו שני (ישעה נ"ז) הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים ואין מבין ואומר (שם) יבא שלום ינוח על משכבותם הולך נכוחו וללבסוו (שם) ואתם קרבו הנה בני עוננה זרע מנאף ותזינה:

18 ספר סדר הדורות - חלק תנאים ואמוראים - אות י

אבל מ"ש הייחסין דר' יהושע פדה התינוק ר' ישמעאל בן אלישע אחר החורבן הוא ר' ישמעאל בן אלישע כהן גדול הנרגח חיללה לומר כן, אם יקרא כהן גדול אם כן שמש כשרה בית המקדש כנ"ל ונכנס לפניו ולפנים להקטיר קטורת, ואיך יהיה תינוק אחר חורבן הבית (על מ"ש בשם חסד לאברהם). גם אי אפשר לומר שהתינוק היה ר' ישמעאל בן אלישע חבירו של ר' עקיבא שהרי לעיל הוכיחי ה' שנים אחר החורבן היה ר' ישמעאל גדול. אלא צ"ל בהכרח אותו שפדה ר' יהושע הוא בן בנו של ר' ישמעאל כהן גדול.

...
והנה ארץ עוד מ"ש מגלה עמוקות אופן ע"ג, ר' ישמעאל גלגול יוסף ור' עקיבא גלגול שמעון וזה סוד שאמר ר' עקיבא לר' ישמעאל אחית בת ובת אני דורש (עיין ר' עקיבא מה שכטבנו שם). ובחדוד לאברהם כתוב, ר' ישמעאל כהן גדול הנרגח הוא גלגול יוסף, עיין לקמן בארכיות. אם כן היה נראה כי ר' ישמעאל חבירו של ר' עקיבא הוא ר' ישמעאל כהן גדול הנרגח. חזור וחזר ליישב כל המבוכות ה'ל. כתוב בחסד לאברהם מעין ה' נהר כ"ה, יוסף הצדיק היתה נשמהתו מגולגל בר' ישמעאל בן אלישע כהן גדול הנרגח, لكن היהיפה תואר דוגמת יוסף, והיה ראוי לעונש לתukan פגס י' ניצוצות טיפת זרע של יוסף, עכ"ל. נראה מזה דס"ל דאותו שפדה ר' יהושע היה ר' ישמעאל בן אלישע הנרגח. וכבר כתבתי לעיל מן התמיה אשר על זה.

19 ספר חסד לאברהם - מעין ה - נהר כה

וסוד נשמת ר' ישמעאל בן אלישע כהן גדול היא נשמת יוסף ואדם נזוכר, ולכן היהיפה עד מאי דוגמת יוסף, והיה ראוי לעונש ולהתקן גם עשר ניצוצות של טיפי הזרע של יוסף הצדיק, וכן הפשיטו את עור פניו, בנגד ויפשיטו את יוסף את כתנתו, וכן שיוسف נשבה בין המצריים כן ר' ישמעאל נשבה בין הגויים, כשהמצאו ר' יהושע בן חנניה ואמר לו מי נתן למשיסה יעקב וגוי:

20 ספר מגלה עמוקות על ואתחנן - אופן עג

זה סוד שאמר רביע עקיבא בפרק ד' מיתות (שם סנהדרין) דף נ"א (ע"ב) ישמעאל אחית בת ובת א"ני דורש, א"ני דייקא. וכאמר ישמעאל א"ח, בראZA דגיגולא שר' ישמעאל הוא גלגולו של יוסף הצדיק, ורביע עקיבא הוא גלגולו של שמעון, ומתחילה הם לא הכירוהו (בראשית מב ח),

21 מכילתא פרשת לחדש פרשה ט

כי מן השםים דברתי עמכם. כתוב אחד אומר כי מן השםים ומתוב אחר (שמות י"ט) וירד ה' על הר סיני כיצד יתקיימו שני מקרים הללו הכריעו השליishi (דברים ד') מן השםים המשיעך את קלו לישך דברי רבינו ישמעאל. רביע עקיבא אומר מלמד שהרכין הקב"ה שמיים העליונים על ראש ההר ודבר עמהן מן השם שנאמר (תהלים י"ח) ויט שמיים וירד וערפל תחת רגליו. רביע אומר וירד ה' על הר סיני ראש ההר (ויקרא ה') למשה אל ראש ההר ויעל משה שומע אני בשמו אמרת ומה אחד משמש שמשון הרי הוא בא במקומו ושלא במקומו קל וחומר לכבודו של מי שאמר והיה העולם:

22 מלבים על שמות פרק כ פסוק יט

(יט) <א> כי מן השםים דברתי עמכם, לדעת ר"ע ירדו השםם אל הר סיני ולדעת רבינו עלה הר סיני אל השםם, וכבר באրתיז זה בפי הספרא (ויקרא סי' ה'), ופלוגתם תלוי בפלוגת ר"ה ורב חסדא (סוטה דף ה) ח"א ATI דכא וחד אמר אני את דכא. ושם אמר ומסתברא כמ"ד אני את דכא שהרי השרה שכינתו על הר סיני ולא הגביה הר סיני למעלה וזה כר"ע, אבל לרבי אני את דכא, שדעת רבינו שהשיית' יגיביה את האדם אל האלהות והרוחניות וישפיע עליו

כפי שפע האלהות, ודעת ר"ע שמצוצם השפע האלהות כפי כח האדם, ולדעת ר' ישמעהל היה הקול מן השמיים כמו"ש מן השמיים המשמיע את קולו והדברים היו מן הארץ שנאמר ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מותך האש שהקהל הוא פנימי מן הדבר ומotelבש בדבר והוא רוחני יותר כי הוא כפי כח האלה והדבר שאינו רוחני כ"כ התראה באש ונוצצם כפי כח האדם, וע"כ אמרו שתחלת שמעו הקול ולא הבינו וחזר שנית ופרטם בדברים שיריד למטה כפי כח האדם. אבל בשמיים לא ראו אש וכל תמונה, וע"כ הקדים שמה שראיתם מן השמיים דברתי מזה תדעו שלא תעשו כל תמונה:

23 תלמוד בבלי מסכת שבת זט פח/ב

ואמר רבי יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדש ברוך הוא רבונו של עולם מה ילוד אשה בינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפני חמודה גנואה לך תשע מאות ושבעים וארכבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ה' אדניינו מה אדר שמק בכל הארץ אשר תננה הودך על השמיים אמר לו הקדש ברוך הוא למשה החזיר להן תשובה אמר לפני רבונו של עולם מתיירא אני שמא ירפוני בהבל שבפיהם אמר לו אחזו בכיסא כבודיו וחוור להן תשובה שנאמר מאיז פני כסא פרשׂ עלי עננו ואמר רבינו נחום מלמד שפירשׂ שדי מזיו שכינתו ועננו עלי אמר לפני רבונו של עולם תורה שאתה נתן לי מה כתיב בה האני ה' אליהך אשר הוציאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפערעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם שוב מה כתיב בה לא יהה לך אלהים אחרים בין עמים אתם שריין שעבדין עבדות גולים שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבוט שוב מה כתיב בה לא תsha משא ומתן יש בינוים שבריך השם כתיב בה כבד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם שוב מה כתיב בה לא תרצה לא תנאף לא תגונב קנאה יש בינוים יציר הרע יש בינוים מיד הודה לו להקדש ברוך הוא שנאמר ה' אדניינו מה אדר שמק וגוי וายלו תננה הודך על השמיים לא כתיב מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוּהָב ומסר לו דבר שנאמר עליית למרום שבית שניי לחתמת מתנות באדם בשכר שקרואך אדם לחתמת מתנות

24 ספר תהילים פרק סח

(יט) עלית לפירות שבית שניי לחתמת מתנות באדם

25 בית הלו על שמות פרק יט פסוק ה

(תהלים פח) עליית למרום שבית שניי לחתמת מתנות באדם ואף سورרים לשוכן יה אלהים. יש להבין המשך הכתובים וביאורם. גם יש להבין דשבי ומותנה הם שני עניינים נפרדים ומנגדים למגררי, דשי הוה בע"כ ובסנהה ומותנה הוא ברצון ובאהבה והיאך אמר הכתוב שהיה לו שניהם ביחס. וגם יש להבין אמרו לחתמת מתנות דלפי דרך שלוי עייר לא שיק לומר שלקח מתנה רק קיבל או נתנו לו מתנה דמתנה עיקרת נקראת על שם הנותן יען כי בו תלוי עייר המתינה ובכל מקום דນמצא בפסוק לשונו לקיימה הוה במקח וממכר וכדייאתא בריש קידושין אין קיימה אלא בסוף או כשותפו בchein בע"כ וכמו (בראשית מה) אשר לחתמי מיד האמור בחרבי ובקשתי. אבל במתנה לא נמצא לשון קיימה. ועיין במדרשי הרבה פרשׂת יתרו (כח א) על פסוק ומה עלה וז"ל שבית שניי יכול מפני ששבה אותה נטלה חנים ת"ל לחתמת בליך נתנה לו יכול יהיה חייב ליתן דמים ת"ל מתנות, הרי דדרש האי לחתמת לשון מקח וממכר:

26 ספר מגלה עמוקות על ואתחנן - אופן ע

משה ראה רבי שמעון בן יוחאי. הוא ניצוץ בסוד עליית למרום שבית שב"י, נוטריקון "שמעון" בן "יוחאי, ולכך חיבור ה' פרקים בספרה דעתניות

27 תלמוד בבלי מסכת ברכות זט ס"ב

אמרו לא היו ימים מועטים עד שתتفسחו לרבי עקיבא וחושו בבית האסורים ותפנסו לפפוס בן יהודה וחושוهو אצלם אמר לו פפוס מי הביאך לכאנ אמר ליה אשrik רבי עקיבא שנטפסת על דברי תורה אויל לו לפפוס שנטפס על

דברים ביטלים בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמו קריית שמע היה והוא سورקים את בשרו במסירות של ברזל והיה מקבל עליו על מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי חייתי מצטער על פסק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמהך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו וכחשי שבא לידי לא אקיימנו היה מאיריך באחד עד שיצתה נשמו נשותו באחד יצתה בת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמהך באחד

28 ספר מגלה עמוקות על ואתחנן - אופן עג

זה סוד שרבי עקיבא פעם מסיים בא'lf ופעמים בה'ה, כשיצאה נשמו נשותו באחד, זכה לאות א' שהוא סוד קוצו של יוז'.

29 פרקי היכלות רבתי פרק א אות א

אמר ר' ישמעאל מה הפרש שירות שהוא אומר מי שבקש להסתכל במצוות המרכבה לירד בשלום ולעלות בשלום:
בגדולה מכלם להכנס ולהכנסו ולהביאו לחדרי היכל הרקיע להעמידו לפניו כסא כבודו וליידע כל מה שהוא עתיד להיות בעולם למי משפילין ולמי מגביהין למי מרפין למי מגריבין למי מרושין למי מעשירין למי ממיתין למי מהין למי נוטלין מהם ירושה למי נתניון לו ירושה למי מנהליון לו תורה למי נתונים חכמה:

30 מכילתא פרשת בחדש פרשה ז

לאמר. שהיו אומרי' על הון ועל לאו דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר על הון הון ועל לאו הון.

31 תוספות על סוטה ז' כד/א

והא דאמרין הניחא למ"ד לא אמר ר' ד"ת היינו ר"ע שלא אשכחינה דказ אמר ד"ת דדריש בפ' ד' מהוסרי כפירה (כrichtות ז' יא) והפדה לא נפדותה לפדייה ואני ובפרק העREL (יבמות ז' ע.) בשמעתתא קמייתא ד"ר אליעזר איש ד"ת ודריש ליה רבי עקיבא לרבות העREL וכן בריש חלק (סנהדרין ז' צ) ובפ' ד' מיתנות (שם ז') סד:) הכרת תורת ד"ר עקיבא הכרת בעוה"ז תורת לעוה"ב והכי משמע נמי סוגין בפ' אין עומדין (ברכות ז' לא:) אם ראה תראה דרבבי ישמעאל דאמר ד"ת ולרבי עקיבא אם ראה מوطב ואם לאו תראה אבל ר' ישמעאל אומר בכל דוכתי ד"ת כגון הני דפליג אדר"ע

32 תלמוד בבלי מסכת סוטה ז' ג/א

וגפה וקנא את אשתו רשות דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אומר חובה לה יטמא רשות דברי רבי ישמעאל ור"ע אומר חובה לעולם בהם תעבודו רשות דברי רבי ישמעאל ר' עקיבא אומר חובה אמר ליה רב פפא לאבי ואמרי ר' רב מרשיא לרבה לימה ר' ישמעאל ור' עקיבא בכל התורה יכולה חמי פלייגי דמר אמר רשות ומור אמר חובה אל' הכא בקראי פלייגי וקנא את אשתו רשות דברי רבי ישמעאל ור' עקיבא אומר חובהמאי טעמא דר' ישמעאל סבר לה כי היא תניא דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר לפני שאמרה תורה לא תשנא את אחיך בלבבך יכול כגון זו ת"ל עבר עלי רוח קנאה וקנא את אשתו ור"ע קינוי אחרינא כתיב ורבי ישמעאל איידי דבעי למיכתב והיא נטמאה והיא לא נטמא כתיב נמי וקנא את אשתו לכדתניא דבי רבי ישמעאל דתניא דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונישנית לא נישנית אלא בשביל דבר שנתהדר בה

33 תלמוד בבלי מסכת שבועות ז' כו/א

אמר רבי יוחנן ר' ישמעאל ששימש את רבי נחוניא בן הקנה שהיה דורש את כל התורה יכולה בכלל ופרט אליו נמי דורש בכלל ופרט רבי עקיבא ששימש את נחום איש גם זו שהיה דורש את כל התורה יכולה בربיה ומיעט אליו נמי דורש ריביה ומיעט

34 תוספות על נזיר דף לה/ב

הר"ף נ"ע היה נוטן טעם לדבר כמו שרגיל רשי [לפרש] בכל מקום דהיכא دائכה כל ופרט הוי פרט פירושו של כלל וסותר ומבטל הכלל לגמרי אליו לא היה אבל ריביה ומיעוט דין מיעוט פי' ריבוי לבטול [ריבבה] לגמרי אליו לא היה אלא ריביה קצר ומיעוט קצר הכלך כשהפרט קודם לכל מושך על הפרט ומבטל הפרט לגמרי אליו לא היה שהרי אין לומר שהוא פירושו של כלל אחריו שקדמו גםם במיעוט לא דיינין לה הילך מרביינו מן הכלל שבא [אחריו] אבל למאן דדריש במיעוט וריביה יש לי לדרוש המיעוט במיעוט לומר גם שהוא לפניו הריבוי כמו אם היה אחורי הריבוי והשתא נמי כשהמיעוט קודם הוא ממעט קצר דין לו כח לריבוי של אחרון [לרבות] כולל האי וא"ת כלל ופרט אין בכלל אלא מה שברט וא"כ כלל מאי אני ותי' דלא נילך מג"ש או במה מצינו טפי מן הפרט ואבכני נמי [פרט וככל דרבין] כל מיili א"כ מאי אני פרט אלא דלא נילך מג"ש או מק"ו [למעט] וריביה ומיעוט וריביה וריביה חילוק ביןיהם כדף ה' בעלמא (סנהדרין דף מו). דריביה ומיעוטआ למעוטyi דבר אחד ומיהו קשה דריביה לרבות כען המיעוט ותו לא ריביה ומיעוט וריביה ריביה כל מיili ואחני מיעוטא למעוטyi דבר אחד כדאמר בראש פרקיון דדריש מיעוט וריביה רביב כל מיili וממעט שבישתא וא"ת דין ה"ג וריביה קמא אורחיה ذקרה הוא כמו ולחתת את המרצע دائכה דדריש (קדושים דף כא): בריבוי ומיעוט וריביה ולחתת אורחיה ذקרה

35 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לה/ב

תנו רבנן ואספת דגnek מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפיק יכול דברים כתובן תלמוד לומר ואספת דגnek הנהג בהן מנגג דרך ארץ דברי רבי ישמעה רבי שמעון בן יוחאי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זרעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח תורה מה תהא עלייה אלא בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם וגוי ובזמן שאין ישראל עוסקין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן שנאמר ואספת דגnek ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנאמר ועבדת את אוויך וגוי אמר אבי הרבה עשו כרבי ישמעה ועלתה בידן כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידן

36 תלמוד בבלי מסכת יoma דף עה/ב

תנו רבנן לחם אבירים אכל איש לחם שמלאכי השרת אוכליונו אותו דברי רבי עקיבא וכשנאמרו דברים לפני רבי ישמעה אמר להם צאו ואמרו לו לעקיבא עקיבא טעית וכי מלאכי השרת אוכליון לחם והלא כבר נאמר לחם לא אכלתי ומי לא שתתיי אלא מה אני מקיים אבירים לחם שנבלע במאתיים וארבעים ושמונה אבירים אלא מה אני מקיים ויתד תהיה לך על אזך (ויצאת שם החזק) דברים שתגראי אומות העולם מוכרכין אותן להם

38 מסילות התנאים - רד"צ הופמן

39 *Midrash, Mishnah, and Gemara - Halivni*

ר' י' ק ר א

כפイラ"ז כי ממכפנויות צפוסוק ויבטל מטה וגנו' וצפוסוק ויקפת ספר ככליות וגנו', וכן ככליות של ערבות מולה חלמר מטה לפניות כל כתובות וככליות עליכם צהלה וצצועה, עיין צפイラ"ז, תכל צפוסוק חלמר לה יקיס יעוז ז' ורמאנ'ז, יתרו על פסוק ווישם לפניות וגנו' עוויז, לזכו עיקל ככליות צליית מה שמקובלות עליכם לה כמאות שנלטו עליכם, ועל כן גט צהוב"מ שנכלה סס צליית לדעת ר' ז' כו'לכו ישלחל לכאן עליכם לה כמאות וככזאת לדריש לפני כganot כמו צבר סייע, והוא שמייח כתו"ב מקלה דויצט מטה לה דבורי כתם וגנו', לככליות כהמואל סס אך כי ככליות של חכ"מ. ונראה דזאת כוח דפליינו כביה כהה כתורי ליטני צהוב"ב צפイラ"ז לדהמר, וריאת דהו"ב כהה כמ"ז דלה נכלה בחרית צהוב"מ כת"ק לדבוריית דסועה סס, וכי רק ליוויס צנד, וככני מפלצת לדהמר פירושו לה והמואר לסס לדברי כזובין, לדענין כמאות לה כי יוין להשיבות ולתקינות, וכד"ה כהה הליינט דר' ז' דגט צהוב"מ נכלה בחרית, והכו לקהן לה והמואר לסס וככזאי, לדענין כחרית לריך קצלת וככ"ג. ועיין קרמנ'ז.

ר' י' ז כבל ודווק.

ויקרא אל משה וגנו' מהאל מועד לאמר. **ובפירושי** בס להמר לה והמואר לסס דבורי כזובין וכו' ד' לה לה והמואר להן דבורי וככזאי להס יקצלוס כמה שנחמל ויאכז מטה לה דבורי כתם וגנו' עכ"ל גט"ז, לסס צהוב"ב נכלול דבורי כתו"ב לירכין ציהול, מה כי יורך לקלחת ולהשיבות, ומבה זב שנמייח להי' מקלה דויצט מטה לה דבורי כתם וגנו', דכתם נלטו מטה להול לישלח להס לרונס לקדול לה כתובות להס לה, כמה שנחמל ועתה להס שמען תאמנו צקלי וגנו', וכו' יורך להשיבות, הול סכל למיורי ציוויס להיזק יורך יט שיקצלו עלייכם לה כתובות נלהך, דבורי להמרין צסועה ד' ר' ז' הולס נלהך, דבורי להמרין צסועה ד' ר' ז' ברכוך בכלל ברכוך צפערת הול בכלל הול כפער וכו' וכו' כספי וכו' צערצות מוחץ שנחמל לה דבורי כחרית וכו' נמלה מ"ח כחריות על כל מלווה ומלה, ר' ז' מלויה כבר גרייס ובר עיגל ומכוים להס שצמדבל ע"כ, כדי לדעת ר' ז' מלבד כתו"ז נלטו שנחמלו מטה צהוב"מ עוד נטה סס כחרית של כבר הול כהו טבי צערצות מוחץ, ובנה מינו צחרית של סני טבג' מטה לפניות לה כתובות וכמאות ובמכפנויות שנלטו עד הותו יוס בע"ז כבזאי ישלחל נטה ונמן, עוויז.

ובכמוה מסייע וכודעתם לנין ולגדי נין,
ולח' מ"ד קידושין דף ל' kali han miyut
כלל ללמד לנו לנו חERICA, הלה בכמוה מדע
כח מדין הובת מסירת בקבלה מדו' להו.
ועיין בסב"מ לרמץ' צס' סוף בספר גמילת
צ' סס ודוק.

והנה צסומח דף ל' חנוך צבוך צכלג
צבוך צפרען וכו' למדנו וללמד לטעמו
ולנטות ברוי הרכען, ולוינו מגואר פירושו צנ
לצמור זה וזה ניכרתה עליון כרית מוחדר מכון
זה, לדין לפרש לדבומו כיינו מל'ת ולנטות
כיינו מ"ע, לבני מפורה טס דעת כל מה
נכיתו הלאה הילען צリחות אין על בענין
ו אין על כלחוין, וכבר עמד ע"ז במקרא"ה
צח' טס ומיסיק לדבומו כיינו מטב
קדושיםין קידושין דף ל' הילען תבמלון זו
מטב עי"ט בדרכיו. ולפי דברינו של בכירית
של נצמור קלי על שמירת בתורה צבע'פ צלע
חכחה מלהתו שאות בית נ█לה מטה
כמו שבג�ו למעלה, וע"ז כוח ניכרתה
כרית מוחדר על חוכב זו של שמירת בקבלה
סתתקיס השג�, שכו' לוי מוחדר ולוינו
יכלל נכלל למדנו וללמד שכו' על עס' לימוד
בתורה אין בכתה' ובין צבע'פ, הילען על תורה
צבע'פ הייה לוי מוחדר לשמור ניכרתה בקבלה
ולמוסר להווות, וחכו' לשמור ניכרתה עליון
כרית במסוים, וכט'ג' למעלה. שוג' רחמי^ט
בירושלמי פה פ"ג כ"ד כי עפ"י בדרכיו
שהלא כרתי מה' כת' כת' וחת' יטה' וכו'
הס שמירת מה' צפפה וקיימת מה' בכתה'
הה' מקהל טבר וכו', וציהור בגרא'ה טס
למה' צפפה לריך לשמור חותן צלה' יטה'
היל' מה' בכתה' ה' נצמור השג' נקיט,
וח' מתחים למת'כ.

יסוד התורה שכתה'קו ממך רבינו ע"ב עד
ימיו רבינו קדושים ע"ב עכ' [בגמורת מזור
לזר, וטל' כו' ותנן דהס טה' ד"ה מקבלה
הণימלה לו כ"ז מתחי' בנטפו, וחכו' ותנן
ממת'או, דכינו תורה צבע'פ כ"ל, היל' היל'
צבוך נחתם בתלמוד ונפסקה בקבלה של
תורה צבע'פ חי' מפי חי' טב' אין זה
צכל' טה' ד"ה ממת'או, דישיק היל' היל'
כיה' על במת'א' כמסורה צבע'פ צלע'ה.
ועפי'ז יט' לפrect גס כלון ועיקר כי'ו' צל
וכיו' בדרכו'ש היל' וגוי' טב' על תורה צבע'פ
צלע'ה טה' ממו', וכי'ו' דכתיב היל' היל'
מל' וגוי' דמל'ות כי'ו' תורה צבע'פ כ"ל.
ועיין צמ"ל פ' כי' טה' ופ' יסוי' מל' נבדך
זכו' תורה צבע'פ. ובגה' כתיב היל' היל'
געין, ופירות' זכו' מל'ון טינון ותידוד,
הולם צה' מתרגם וחתנוון לבוגר, כי'
למפרט לה בלשון מטה', ויה' ג' ייל' דכו' זכו'
לוי' על מסורת בקבלה נתלמידים צו' כיה'
במשגה, וחכו' צדרכו' צספלי לנין היל'
בתלמידים, לדין בכמוה מדער כהן מדין חותה
היל' נכו' למדנו תורה, רק מדין מסורת
בקבלה של תורה צבע'פ לתלמידים, צה'ה
גמשת' מה' זדור, צע'ז כוח עיקר כה'
פרצת'ה שבקבלה של תורה צבע'פ [בביה'
ונ█לה מזוכ' כמגואר בקדמת לרמץ'ס]
טה' שמורה צלע'נו ומסורה נגנו' החרינו',
[שוג' מלהתי בדרכו'ם מפוזרים צה'הומת'
ר'ג' נח דביך קרלי זכו' בדרכו'ש היל'
גוי' ונתנ'ת נגנו' קיימי על היל' צבע'פ
עוי'ז]. וכן צפ' ולחנן לעיל כתיב ושמורת
ונטי'ת' גוי', ופירות' זכו' טס ושמורת' זכו'
מטבה, וויל' ג' דבוח' לוי' על שמירת במשגה
זה' חתמה, וחכו' דמס'יס היל' רק כצמ'ר
ול' וגוי' פ' חתמה וגוי' דיב' גס ל'ח' נ'ז,

שְׁדָה

טוחה

כטלווי נפ' צבאותך על כפסק וול הרצ מולדתי, כי מילא פסק לרמג'ס זל גרוו. וכפלג על כמיה לי שכתוב כלמג'ס, ויה'כ מניל בכיכ' :

שם עי'ב מלמד שמייכס לדזר עזיר נתקונו. בכוכחה כוון מוצתיין ויכו לכוון זא, מעתה לדומו כיוס כי גורס ומוטיס משלה כיימיס, וכיינו מושטן ננד כה כי ממלה ולל כי התח צדעך מהת, וכיוון כה נתקונו לדעך מהת, וכוון לך לרוץ כה לדעך דיעס מגש ביבג:

שם. דכתῖים ולוועך זונות יולדת כו. עי זפורה שי ולט"ה.
ולי נלחח זמשפַּט בחרוֹם כי' לכלול טמות בני יטחן
על נז חבקן, וכי' מועיל לכהנתה כהן זמה נזכרו לפנֵי
כ' נכל עתה, וחכו כו :

דף ל"ז א'. רצוי חומרה תלו ותלו נמענה כן יומדיים. ופיירס"י
כלכתייג נס' יוכטן. לי' מדרכתייג היל מול
כגנגל וילג על כגנגל. ולדגן ייל דקמיי מל כנרג כלוחזה, פי'
דלה מעמו על בכורות הילג צוקיות וכצופניות, וצמוספתה
פ"מ חנייה טסי שולמי יטלהל, חילג כל כטע טמדו רק מהויכי
ככרייס היל מול וגוו:

הוֹסֵ. דִבָר וְכֵיוֹן, וְכַעֲלוֹן צְבָס כְּמַלְיכָתָה מִתְלָא לְמִכְ"ד כֵי. וְלֹא כִּי כְּנַיְמָן זִיהְוּ כְּמַמְלָא, וְנוֹהָגָה זָדוֹחָ לְגַעַת כְּנַיְמָן מַתְלִיכָת עַל יְכוֹדָה לִיְלָקָן לְפָנָיו גָּרְלָה, וְזֶה דִּיקְוָה זְנוּמָן מַזְקָה יוֹתָר מַזְקָה מַגְנִימָן לְפִי עַלְךָ הַנְּשָׁיִלְיָה יְכוֹדָה נְגַד זְנוּמָן. הַלְּלָה שָׂכְיוֹ מַמְלָקָה זְדוֹחָ בְּנָם, שָׂכְיוֹ כִּיְבָה הַזְּנוּמָן מַזְקָה לְיִצְחָק כְּמַיִס מַעַט מַעַט, וְכֵיוֹן נִסְתָּחָר דְּבָרָגָחָה פָּרָעָה, וְהָס כִּיְוּ קַוְפִּים הַלְּמָוֹקָם כִּיְבָה כְּבָכָרָה לְבָקָעָה פָּתָהָס זְנוּמָן גָּלָה, וְכֵיוֹן יְכוֹדָה תְּוָמָה לְכַמְתָּה עַד שִׁיפְיוּצָה, וְזֶה זְנוּמָן יְכוֹדָה יוֹתָר כְּצָוָזָה שֶׁל כְּקָבָ"כּ, שָׁגַט הַעֲצָעָה טַמְמָה כָּוָה זְנוּמָן חַזְקָה מַלְכָתוֹ יְתָ"בּ, וְכָוָה תְּוָמָה שֶׁס כְּיוֹס שְׁמָכוֹת יְתָ"בּ כְּמַנְכָג, וְחַזְקָה מַלְכָתוֹ יְתָ"בּ, שְׁוֹטוֹת יְכוֹדָה יְכוֹדָה כְּפָלוֹמָה. וְזְנוּמָן כִּיְבָה צְדָעָה הַלְּהָתָה, שְׁוֹטוֹת יְכוֹדָה יְכוֹדָה יְתָ"בּ זְנוּמָן שְׁמָעָה, וְחַזְקָה חַפְלָהָתוֹ יְתָ"בּ, וְהַ"כּ יְקַפְּיָה כִּס חַלָּה, הַחֲלָה שְׁסָוָה תְּיִיעָה רַוְּכָה לְרוֹתָה נְדִיָּה. וְכָיִינָה כְּמַתְלָא מַשְׁנִי כְּגָנִיס, בְּלָכְגָדָל הַמְלָךְ לְבָקָיָה שְׁבָלָת שְׁטוֹת כָּוָה מַשְׁנִי כְּגָנִיס, בְּלָכְגָדָל הַמְלָךְ לְבָקָיָה שְׁבָלָת שְׁטוֹת כָּוָה טַعַט כְּמַלָּךְ, וְלָכְקָעָן גּוֹב לְבָקָיָה. בְּצָקָר שְׁלָמָה זְדוֹחָן כְּמַעַט. וְכָךְ יְתָן כְּקָבָ"כּ הַלְּכָדָתָה יְתָ"בּ צְדָעָת יְכָזָה כָּךְ וְצְדָעָת זְנוּמָן כָּךְ, וְכָיוֹן שְׁנַחְגָּדָר זְנוּמָן וְקַפְּזָן וְצְעַ"בּ נְעַטָּה כְּדָעָת זְנוּמָן. וְכָיִינָה כְּפִי כְּמַתְלָא סְמָהָמת שָׂכְיוֹ יוֹכָזָן כְּקִיזָן כְּמַלָּךְ. וְכָיִבָּה כְּגָנּוֹל גַּ"כּ כְּפִי כְּגָנּוֹן, לְכָגְדוֹל שְׁבָוָה יְכוֹדָה יְתָן כְּמַלְולָה שְׁכָלִיגָה כְּפִי כְּעַצְעָן, וְלֹגְנוּמָן יְמָן זִיכְמָ"קּ שְׁעַלְלָה נְסִיס קַזְוּמָס כִּיְוּ סָס :

שם ע"ב. כלות ופרוטו נלהמו צסויי ונטו צלול מודע. ובינו שנסוי נלהמו כפרוטיס על סדר במקלה כיון תוכ' מספרי, ובולו"מ נשב מטבחות, וצערות מלחץ נתלה לעת כדרמות וכתמונה, כמו שפירטו בבעמך באנטי קם"ר.

דף ל'ח א. מילוי נספחים כבש גדרלו צטמיזה. וכחצנו כתום' סוז'ב כלוי כ' ה' כו, ונילך לה' דרכן שצינוך זרפתת כבנויות זייפיצ'ב נל' עטה ולל' כנות כוותיל ולייחסקע ברכוכ' לטירות. ר' ל' לדוי מכון דכחות לאב יעםמו לזרע וגור, בס' מקוס לומר וגס טס חייו חלמה לטירות. וכמו צחליוכ' דכתיג' וטמץ' וטמץ', וכחצנו כתום' זינומות דג' ג' שחלינו נל' לטירות. ומט'וב' כוכיח מלעת ר' ג' לדמוד מיטירות. וממיילם מזונן וגס לאת'ק' בכוי כוות' טכני נל' פליני גדרן. וכגענס לל' לדמי למליוכ' דכתיג' וטמץ', מטה'על' צדרכל' כב' ברכיזים לבחמצ' יצטמוץ' וטמצע לאטיבונט' כמנונט' צטומק' אס':

שם ע"ב. כהיג כיזון וכתיג נכוון כי. וכיי פילוטש. ולי גולוכ טקלוי על כמצחן, ורייל געתה טבולינו לח כלרין מתיית הצעינוגט לאל גנטגט לנטית נויעד לדוז טזרו מל גוון הלווניכ, וגטגול קדרותם במקומות נפקד מען זוז סס. וחכו דוקהמר מהמלחילך כיזון טיקויס סס זכינוזו, וויה"ל נכוון צנעה לאפיפט צעתה כמנפה. מיכו רצשי פי' מתחלה נכוון וכקדוטה בסים נכוון ולדסוטו כרזון, אך מוקס טבקודוטה ביומת סס חמולין יותר מזק, ליוציא מונטס לרמאנץ' זל, וכסיינו ולדסוטו :

שם. ועל דבר זה נמחתס גוז לינס. ומי חום. ונמלח
למסוגין לעז' מיויי לנעין כל כתולו, וככל מיויי
רכ לנעין עז':

שם. הַמְּלָא רַבָּב גָּרְגִּיל מִיּוֹן לֵר שָׁמְנוֹן דְּכִתִּיעַ וּכְיוֹ טָמֵיס מְשֻׁלְּפָה סְוִוָּן מֶל עֲסָקִין סִיא. וּלְכָלְוָהָה חַיּוֹ מַוְּגָּן, כְּלָה רְגִ'צָּה קָלְמָר נַעֲמָה לְדִבְרָיו בְּלָחָן לְמַדוֹּה לוֹבָעָגָע מַולָּה, וּמַיְלָא לְלָבָב לְדָרְבָּה זוּ. וּנְגִילָּה מַמּוֹס דְּמַמְּיָס רְגִ'צָּה כְּלָה לְמַזְהָת צְלָטָס כְּיוֹ חַזְוִין צְמַתּוֹצָב וְגֹוי, וּמַגּוֹלָר דְּרִיּוֹ לִיתְוֹכָה כְּכִי, וְלֹהֵג נַמְצָהָר מַלְיָה צְיִיךְ מַהְלָקָת זוּ בְּכָה דְּפָלָגָיו צְכִיחִיכָּה חָסָט מֶלֶגֶת כְּסִוּוֹל לוֹמַתְהָת כְּסִוּוֹל. וּמַתְּוִיכָּב בְּכָה רַבָּב גָּרְגִּיל וְלֹהֵג מַפְרָאָה בְּגִינִּים. וְגַעֲבָב מַפְרָאָה זָלָם וּבְרוּכָה סְפָהָב גְּנוּיָהָב יְבוֹם גְּרָבָב:

דפ' ל' א'. כמלון כר' שמעון. וכקבתו כתום' לומלה כר' ומלני יפה תולר דנדג ביליכ' ר' דנוב' פולוב. ווילס פטוט דכתיינ' ווילס צצ'ר' כר' דמתהילב ניקת צצ'ר', הצל' ז' הוומות שממיהלב הסור' לקחמן צצ'ר' הצל' לברגס. ומלה סאבקבו כתום' עוד לר' ס' מה' ז' רצומה, ווילס מטעס דצל' יפה' הל' כותרו הצל' דוחטן הל' חזו' צצ'ר', הצל' הל' חזו' ממוייך לברגס ולל' למכלס לעבדיס כמו טהר' הוומות, מטה' כ' יפה' דעל'ג' סעודל' חותך צע' חינה ספוגה גמורוב:

שם. וממשיס הומיות קו קו. ולו כניל' כתנה רלה'ב
ומקוול לך וביען טיקו צוין גמספל הומיות, ונע'כ
שביכ' כלכל מוקבל, נז' שכטיה כהום' צטס כיוטנ'י נבקות
על שימת זכ' כתנה ומלה' לם'ל' לנכס מהלון כלה'ן מוקון
צ'פלוד, מז' טה'ן הומיות צוין ומטי' עי'ג'. ולו'כ' קב'
טוונ'ה כל' דרי מניינ' צן גמליהל פילט'י לדיח'ה' ציו כ'ח'
הומיות. ומכלן לר'ים גודלה' לסייעת קרמץ'ס נחיצו'ו כל'
כל' במקדמת פ'ע כ'ל'ט וצפ'י' סמאניות צוימל', וכמדאן כיינו
ולוונ' צ'חל' צמונ' צטני, לו' צ'חל' ויכוח' צטני, יט'ל' צ'חל'ל
וזגולון צטני, דן צ'חל' נפטלי' צטני, גד צ'חל' חט'ר צטני, יוסף
צ'חל' צנימין צטני, וו'מ'ל' דנ'כל' לח' עד'רים וחמ'ש הומיות,
וכמו'כ' מון' ככ'י' דמפה'ת ככ'י' רעת ו'מ'ג'ג', צני' ל'ה' כסל'ן
כמוש'כ', צני' רחל' לח' מיל'ן ולח' מיל'ן כיינו' למ'ט'ב, וצני'
שפחות צ'חל'ל' ציינו' צין צני' ל'ה' וצין צני' רחל', ול'י' מ'צ'ה' מיל'ן
רח'ג' לה' כמו' מהלון' צחומת' בפקוד'ס קו', כיינו' ס'יכ'ו'
צני' כ'פחות לה' צ'חל'ל' צין צני' ל'ה' וצין צני' רחל'. וממהמת
בכל'ת' וצ'צ'ון הומיות כתב' יוסף צמ'ה' ימ'יל'ה' ול'ג' צ'ינ'ק'
דרוק'ן לדעת' כת'ק' לה' ככ'ים לפ'ט'ן. ומו' דלפ'ג'ל'
לטול'ז'ט'ס ממע' כמו' טנולו' מצען' ונק'לו' צטס, ומ'ט'ב'
לה'מר צנית' כחול'ות' ולו' ולה'ונ'ה' ויכוד'ה' ביב' צ'נ'ה',
ומט'ב' מקב' פ'יר' ה'כ' לה' וקל' יס'וק'. מיל' ללח'ג'
פי' כחול'ות' ציינו' כמו' צ'מאנ'לו' צטס' ועקר' ה'ט'יכ'ס, ולו'
כמו' נ'ק'לו' מפי' מ'ט' רצ'ינו', ולו'כ' לה' ר'ה'יכ', יוסף
נק'ה' צ'ח'יו' יוסף צטס' ב'ג'ע' למ'ל'ות', ומ'ט'ס' דטול'ות'
ממשו' צטני' ה'ט'יפ'ס. כיינו' ז'יב' ויג'ול' ומ'ט'ב' צ'ז'יז'ו'

פ' י

ב"ה נ' ב"מ ירכנו ישראל תרמ"ח ולאון.

בבוד ידיך ה' ופאר ישראלי רחימתו דנפשאי הרע
עגנון וצדיק וכו' בשיטת מ' חוקיה ד' מדיני
שליטא, יהי ה עמו ויבקך טעת.

הַגִּיעָנִי מכתב קרטו צלורף אמי מנייס . גְּדֵרָה חֲכָר מְטוֹב
גַּרְכִּינִי לְסִוּס הַתִּי מְלוֹאָה וּמְבָקָח מֶות דְּמָעִי כְּלָלָה . וְה' יְוָרָעִי וְלֹן יְלָל דְּכָר הַמִּם מְמִילָּה . אַנְגִּילְמָוִי מְלָכָה לְטָבָה הַכָּבָד
וּמְלָמָּה צְמָנוֹתָה לְכָה . מְאֻלָּה לְשִׁיפָּה וּלְזִוְּנָה ס' יְזָבָה וּמְלָאָה :
גְּנַתְּלִי צְבִי יְהוָדָה בָּרְלִין .

ע"ז נכתוב ס"מ נקלוטיס. כן כל יקר לרלה מין מע"כ טגנו"
 טלט"ה בכמה ספליים. ואפי' מי היוו צדעתם הגד לארה
 ממכ"ה כי נחצווילו ספ"ב. וסיוול סס דלאס יט למוטס כלג ינאנ
 זב כבוד חסוכו בכל חוףן. והמליל קומפל נפכו טל וזה כמו שאלתכם
 מהלך ע"ז צממר נפכו ולמי נתן ס"ה למלך אלס. אכן אלה היו
 מוקס למוט לה. ואלטיקוני היה דמיטיקלי כס היה צזה חסוכו ולט
 הטודס רקוזה. ומתק"ה היה נכתבה מ"ד כן טלי וכינ"ז חימול
 ביזנטימי מסדרון פ"ג סוף ס"ט ספליים זוכה בכאן ה"ז היה מוליתון
 הולון ח"ל. ר' נמי נמס כל"ה היה מ"ט נחצ' מ"ט לאיה מוליל וככבר
 רמותי נכת"ה סס על מ"ט בטהרלמוך ק' חות' ח'. דואו טפס
 באבדל בין המקדים זהה¹ מפקד נציגו שליטו לעקרו. וככני מוסטיך
 זוז לדלטוג כספוס² בלבאות (כ"ג ה) ואלה³ סס ליאו מפטס דכינור
 נכלל כמוומו קפה לי סוגיה לטוי בלבאות ה"ז מהי מל"י טרי ה"פ'
 חד נמי. וממי קשטו טן מ"ד נחכל במנגו מטמ"כ קלי רתף סול
 שלמים הילג בטעס מטמ"כ. ומפעטל בקמה כי כמו ספקרייט טול
 שפעריו קוע מונה נלענו. ונוד יט לדבל צות וליעיב פסק לכם"ס
 פ"ז ס"ב וחין זמן ומוקס למי :

מש'כ בכר"י יוזא בכלל הין מופרין ד"ת לנכרי כי ג' נלה
בכלל דהיפלו לטעם מורה שבסוגת לנכרי הין חיטול. ול'
זה ליטוט לתוכו כתורה נטענש לנו צבאי חוס"ע. ופי' מופתים
בכל ירושס כו' רויים סגנון מהקי פטור טיש דרכמת כס. כמו
צבריהנו זם"ד נחלמך דכל ציקילו י"ח ד'. וו' לאטוף דרכותינו
צפחת"ס לטינו כי סכרי צב"ק (ח' ח' טמו'ן כל דלי' קדרון
ונכו ופלכו. מגל דלי' צחנינה הין מופרין כי וומלוי זדקון בוכתו
ז' נתקומות על היל' נבדרים. היל' מוקס דפ' נדרים היל' פטום
בדיחיה חמניות (א' ג') כלנות ופרטות נחלמי נטמי וכמו צמיהל
מועד ונתקלטו במריבות מוחב. וחיור נבדרים דטורם שבסוגת
כמו שקהו נחלמי נטמי וכסנה מודר מסקנה צה' ת' לד' צפ' ייל'
מנצערין לייד סדר מטה' כי' ופרטות מוחב ממר סדר סדר מועד
שליך נלהדו מופתות מלילוי כתורה לדליה' צנידרים (ל' ג') דליך נמא
פלטוף' כל נורה היל' מלהה. והוא נג' ביה טווח פין וחננה ליטרל'ל
והס כי' נמלבות מוחב. וזה נדרים ועמה' נדרל'ן שמען אין חוקרים
והל' המופתים היל' היל' מלהד לממס נטעו. והוא כללי כתורה
וכמלכותם והס מקיס לדיחיה קידושין (ל' ט') וה' כתמפעתים סלה'ין
לנמוד היל' מלהד נו'. וודר וזה חסוך למוטר היל' ט' גאל'
ומופתים כל ירושס. ומונפה ומני קדרון ופנו וטלטו כי'ו' פלמוד
בקשו יפס סה' ומופתים כל דימות כתיב. היל' מורה טככיב היל' ס'ת
סוס יטסור למד נו'. ופה' הא לקליטים לסדור למוכו ס'ת שבסוגת
לקראות זה בקליב' יטלה. היל' נלחות מעולם דברי וכן נמלכות
צ'ג' וזה הין נלהה מה שאמרו רבינו יוטל'ין פוט'ב למוכו ס'ת
פסולה. דה' מוברים טן נ'ע טמאנטי'יט הום נלהיטר. ומכח' ג'
לכטונו נכתמיהה צפיטול נטעות פרטיות' נסכמהות פחוות כי' א'
הין נלהה כלל נטפי' מיל' מיל' צמ'ר'ס (ה' ג') :

ע"ד ה'כלום מה שמדובר בסכנתם ימי הפקה. למעשה כי כן מאמין במאטה רב כי כנראה כי למל ומחצצ'ה היכילו מלה. וכן נסבך מלהן למד לבינו כנראה ו"ל. וכי נלמה מדריך נסבכים לא"

שווית סימן עז

נעלם גמינו הלו' שמחוויכ נ"כ לאחלה למי טיעלה. ואון לנעט'ה נעלם זמאנן וכט'ן וכ מא"ט ולכ"ט כי מזון גמליט. מא"ט צפ"ט נעלם זוכך יוקר מכם נטעטכ:

היזוצא מכ"ז מעכ"ס היי היה מכהן ותלו קדמתם במליט' וסתם ככתב ס"מ לטמו. מכיוון לנויה יי' מנוח וסיה צלנו וגמ"ס נשבה בטרנו במקבלי טלאום:

ובדבר לנחים מיס למקוה פ"י גוי צו"ט טוי. פ"קיטו לדמי
כמו טרלה מעכ"מ כ"י הכרנה צו"ת חמורים י"ל ונם

רבענו מתקבז חינוך ו'ל נם הולך ליטול מן הקמים נפמי' הלא ביז'ו רילוכן. ואנו ביז'ו'ט צני כמנוחר בסט' י'ז' וגנוי לטופס פעל דכרי' לטוטינו סלהרוני'ס ז'ל' ריש מקוט וסוכחה להתיו ביז'ו'ט צני הולך טפיג'לה הא' מלולס פ' יפלאלן. מדיה' נס' (ס' ז') חפס מופפת צו' הפס מופפת צו' צבקה ומולכת חמימותי' בקנטם פון לפס מופפת צמ'ס וטוצבלת צמולה'יו'ו'ט צני פל' ר'ק אמל ל'ג לטבקה. וכקה' למלה נם חמר ספס יוז'ט צני ס'ג. הלא מפטס דיז'וט צני ביז'ו'ט צני צ'ו'ו'ט צני ר'ה'ו' לוח'ז ביז'ו'ט צני צ'ו'ו'ט צני ר'ה'ו' חיפוי פדר' ימיס קודס מינילה כי' ר'ה'ו' לוח'ז ביז'ו'ט צני טלומו. מץ'ב' הוכיח ממי'ט פל' ר'ק והטמ'ד דק'י'ל'ו' יטופפת ד' ימיס קודס היטור לוח'ז ביז'ו'ט צני ס'ג. פ'ה'ר לוח'ז צמלה' יוז'ט. חיברלו' צ'ו'צ'למי' מגנלה' (פ'ד') ה' מירמל' ו' וצמלה' חיימ' בס' יוז'ט צני ס'ג. מבואר דלאס'ו' לוח'ז ביז'ו'ט צני ס'ג הוליך צט'ילס ותלי'ם במלוקת כלוחזוניט במלח'ה צב' צומנה זו סרי' ביז'ו'ט צני ס'ג. וכבר באנטמי' בחרכוי' גע'ט פ' נך טאניקר כה'ז' י'ז' דס' רס' ז' דכל קרטוטוני'ס ס'ל' דמל'ה פל' צומנה דומה' יוז'ט צני ס'ג ולע' כה'ל'ה'ס וטכ'ז'. חולט נגנו כה'ל'ה'ס ולע' מבל'ין וכטנטס טאג'י' גס' צמ'ה דכ'פ' ה'ט'רו' צנמ' נטעס' מלה'ה' ע' יטכל'ל ביז'ו'ט צני ס'ג. ומכו'מ' נגנו להחמי' מזוס דינפיטי' ע'ס' ו'ה'ו' נילולו' צו'ו'ט צני ק'י' נטער' מלולס' דגד'ר מופרסס' ל'ביס'. ה'ל' צמ'יד' ול'ג'מו' ק'י' מזוס לאקל' מ' חיל'ה' נטעס' ה'ל'ה' למפה'ס' ע' יטכל'ל ביז'ו'ט צני ה'ק'ל' מלה'ה' ול'ו'ר'ימ'ה. ה'ל' פ' נוי ולח' צרי' צל'י' צט' פ'ק'פוק' צ'ו'ו'ט צני ה'ל' צו'ו'ט לר'ון שקי' וטלי' גנרט'ה' צט'

לע"ג ומלה מ"ד נחמי פ"י גוי נורך טקי". ומפטש וקי' בוטה דבצ'ום נמוקס מלוא מפוט דכיצ'ול ביז"ט מוש"ג צרי מפוטס פוטול הילוי מקלמי' הוליחס. וכן קי"ל' דבצ'ום נמוקס מלוא צרי דרחה רבייטה כב"ל ולט"ג דק"י'ל' חוקיל. מכ"ם ליין דמאנחכת ציטול מבנוך למתיכס דלוי ציד' הי' מקלעי' הוליחס כמ"כ טפוס' דמסכת טפנכה (ל"ג ה) ואסונג מא"ט. ומוח"כ פסקו כתפוס' ורכינה' להסוד דליט'ן דטבונת זין טוכף ביז"ט חמץן ספאותו מפי'ק' וא"כ ליט' טבונת דטבונת זין טוכף דלט'ן דכינ' רבייטה ג'ל'. ואלי' גמפני' חומאל דלפי' דק"י'ל' חוקיל לילע למינועל דלכני' רבייטה ג'ל'. וכטט' למפעמי'יא' חולין לס"ל דליט'ן נון אוחיל לכמאנ'כ' בז'יל'ה (ב' ב' ד"ס וט' כו' דרכ'ה געמעני' חולין דליט'ן לי' אטאליל' כו' וטפי' לדין ייח' כו' כלי' מזוכול דס"ל דלוי קי"ל' בלבנה. וככבר כטט'ו ספק דז'ס קפמק בפיטמים (מ"ח ה) גז"ה לד' כי' ה' כי' אולר' דומה כו' וטט' חולפניא' רזבה ולו'ח' דבאל' פ' ו'יל' דטלכה כר'ג' דליג' ס"ל חוקיל. חכל' לטבונת היל'ק' לס"ל סוחיל ודר'ו טבונת חוק דלט'ג' יטס' מיס סמוך להטבונ' הפלכ' לרלען פנוי ייזו' ונגלו'. וטפי' לח' סט' כבד' ריחן הפלכ' דמייקלוי' מהalias' דלא' רחמו'. ונחלמה קה ס'ל' סט' כטט' בז'ס פ"ל' וטפי'לו' לדיוון ט' דמאנח דפיטט'ל' נכו' דלוי קי"ל' בלבנה. סי'טו מפוטס טאכיתו מסונגו' דצ'נת' (מ') דגנוו' מל' רחילה צו'ו'ט חמץן טאכיתו מפי'ו'ט. ומוח' מפוטס דלוי ס"ל חוקיל וטירוט' טאכיתו מטכ'ט' כו' לומצ'ול' דבצ'ום טאכיתו מפי'ו'ט דיק'ק פלני' ולט' טאכיתו מפי'ו'ט ס"ל' בלבנה דק"ל' חוקיל מט' כ' למ' גנוו' כ'כ. נחוו' לטנין דלפי' דק"י'ל' נס-כלי'ק' דליט'ן קהיל' כ' מוקס' לטט'ו' נס' צו'ו'ט לרלען פ' ט' כמו צטעל' מ"ד גרגט'ה' יוז'ל'. חכל' לח'כ' כ' מוד מפט' נלהסר מפוטס ווילפכ' דליג' יוז'ט טפי' טמי' ולמיה' דרחה יוז'ט לרלען חכו' ודר'ו טפטס יפה' להלוסר טפי' פ' נוי' הא' היל' לח'ס יוז'ט לרלען נס'ק' וטמיכ'לה הוו' בט'ק' לטכ' הילר'ו' הפלכ' דטמי' נח'ס ט' ט' נוי'. וכמאנקס' יי'ר מעיין' בטוכו'ו' ולט' יאל' מפט'ו' דכ'ר' חםם' וט'ה' הרבע'ן' ובוחנ'ה' גוינ'ור'ם' במוח'ם' גוח'ר'ה'.

גַּמְלָנָה שֶׁמְשָׁמֵן כְּמָאָה.

אבי כל המתרים דתני דבר ר' יeshuah ומחבר מכלתא דר' יeshuah והאריך בוה טובא, וכבר הכה על קדרתו הרה"ח ר' מאיר איש שלום במבוא להמלטה פ"יב שאין בדבריו ממש ע"ש.

יeshuah איש כפר ימא
ואמרי לה איש כפר דימא.
ונזכר נדרים נז: העלה בידו (שאלה) אתה לקטיה דר' אמי לא הוות בידיה אתה לקטיה דר' יצחק נפחא פשוט ליה.

ר' יeshuah בר אבא.
בחולין קרב. יתרוב ר"ל וקא מיבע ליה אל ר' יeshuah בר אבא הבי אמר ריב"ל — אל תיב לקלבי (ישר חך), ונדר"ס גרים ר' שמעון בר אבא.

ר' יeshuah בן אליעזרהן נדול.
מכונה נדולה נפללה בדבר ריב"א כה"ג
וכבר האריך בוה בפה"ה.
ואהרי עין רב נראה שאך שני ר'
ישעאל בן אליעזר היו, הראשון היה כה"ג וושימש במקדש, והשני היה נכדו והוא סתם ר' יeshuah.

ועל ר' יeshuah בן אליעזר כה"ג
מפורש ברכות ז. ששימש כה"ג ביום
הכפורים שאמר פ"א ננסתי להקтир
קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתריאל
ה' צבאות וכו', וכן שם נא. אמר נ'
דברים סח לי סוריאל שר הפנים וכו'.
ודעת החכם גרען שהוא יeshuah בן
פאבי, ואנגייפום השני מינוחו לכה"ג והיה
צדיק תמים, ואם כך הוא א"כ שיטש
כה"ג עשר שנים כמפורש יומא ט.
אבל לדעת חז"ל שאמרו שהיה מהדרוני
מלכות וכאשר נבאר, א"כ אי אפשר
להיות יeshuah בן פאבי שעליו אמרו
מפורש סוטה פ"ט מט"ו משפט יeshuah
בן פאבי. ואנחנו לרnell מלאתנו נבאר
ע"פ מקורי חז"ל הנאמנים.

הוא היה כה"ג בזמן רבן שמעון בן גמליאל

מעשה בד' זקנים שהיו יושבין אצל ר' באב"ע חרש בציופרי, ר' חוצפית, ר'
ישוב, ר' חלפתא אבא ור' בן נורי
(ונל"ס הכוונה שהיה נחכאין מפני אימת המלכות)
וכמו שהיה הסוף שנחרגו ר' ישוב, ור'
חוצפית כדרומה במד' תהלים פ"ט-יג.
ובכ"ט נזכר בשם ר' ישוב, ואך במדרש
אליה אוכרה הנדרם בבה"ט ר' חדר ב'
בשם ר' ישוב המופר והיה בן תשעים
שנה כשנהרג כדרומה שם.

ר' ישוב. (אמורא).

בן מונא ביוחסין אמר בשם ר' לוי
ובנס"ה ר' כתב לא מצאתי.
ונאמת בן מובא בפדר"כ פ' ולקחתם
ובן מובא בבעל המאור סוף ר"ה ובבאווי
הגרא"א או"ח סתקפ"א סקב"ה וז"ל ר'
ישוב ור' יהושע דסבנין בשם ר' לוי
משל למדינה וכו', אבל בפדר"כ בובער
ובקה"ר פ"ט פ' לך אבול איתא כהונן
ר' טני דשאב ונשתרבב משאכ לר'
ישוב.

ישוב.

בנה של קמחית, כה"ג. ביום מא
אמרו פ"א נתמָא יeshuah בן קמחית
כה"ג ונכנס ישוב אחיו ושימש תחתיו
וראתה אמן שני כה"ג ביום אחד.
ישיטה.

בנו של ר' חיננא ערד בר ישיטה.
ישעאל.

ר' אליעזר בן ר' יeshuah חוספהא
הרומות פ"ט.

רב יהודה בר יeshuah חולין קיח:

ר' ינאי בר' יeshuah ע"ז ל.

עללא בר יeshuah סנהדרין צב.

ר' בר יeshuah ט"ק ו:

ר' יeshuah אבי ר' יודן.

ונזכר ניתין פ"א ה"ב בעי ואפילו

מעכו לעבו.

ובטביה הירושלמי דף קח: דעתו שהוא

פי סדר פרשיות התורה, כי לפי דעתו משנה זוהי מדרש (קדושים מיט א'). המדרש שלו לויירא היה בסיס לספרא שלנו, ולפיכך הרבה מהרבה מסתמ ספרא הם של ר' יהודה. השווה מנהות כ"ז ב' עם אחריו א' יי', יבמות מ"ו ב' עם קירושים ח' א'. אמנם אל הכל סתם ספרא ר' יהודה יש יוצאים מן הכלל. עי' תוספות נדה כ"ח ב' סוף ד"ה הא מזכר¹), לפיקים קרוביים למד ר' אליעזר משנת ר' אליעזר, שאותה קיבל מאביו ר' אלעאי שהיה תלמידו של ר' אליעזר (מנהות י"ח א'). לא רק שר' אליעזר נזכר יותר בספרא בין התנאים הקדמוניים אחריו ר' עקיבא. אלא שר' יהודה גם פוסק במאמריו הסחמיים כר' אליעזר השווה נדבה ד' י"ב ומלביהם שם).

אבל יותר מזה מלמד אותנו ר' יהודה דברי רבו ר' עקיבא בדבר זה הנית חותם על הספרא בתור מדרש ר' עקיבא. אמנם גם ר' אליעזר ידע לרמת לעומקו של הכתוב ולמצוא ממנו ראיות לדברי התורה שבעל פה, במקומות שר' ישמעאל לא חשב להוכחה ממש כלום (השו ספרא תוריינ-געים יג ב'), ואולם ר' עקיבא, כנראה, עלה בזה על רבו ר' אליעזר, ומשום כך ר' עקיבא. יחד עם זה כנראה קיבל ר' יהודה את הפלוגות שהיו בין ר' ע' ובין בני דורו ולפיכך הכנס לתוכה הספרא גם דעתות החולקים כמו של ר' ישמעאל, ר' יוסי הגלילי ועוד. בכלל אופן המאמרים שבאו סתם בספרא מתאים לדעתו של ר' ע' והחלק הייתר גדול של הספרא אפשר לחשוב שיצא מבית מדרשו של ר' עקיבא (חנא דבר ר' ע'). השווה יבמות ע"ב ב'2).

(2) מדרש דר' שמעון, מדות דרשבי (שו"ט ל"ו י"א), מכילתא דרשבי (רמב"ן שמות י"ד י"ט; כ"ב י"ב, השווה ג"כ לויירא כ"ג כ"ד). זהו אותו המדרש שבו נתחבר הספרי לשמות, במדבר ודברים, והספרי הזה נתקבל בבתי המדרש שבבבל. הירושלמי והמדרשים מבאים ממנו בתור "תני ר' שמעון", וקרוב מאד לשער, כי הייתה בריתא זו גם בספר וירא³). שהספרא השתמש במדרשו ר' שמעון אפשר להוכחה בראיות חזקות. בנדבה

1) עיפ" דרכי ר' אבהו, פסחים כ"ב א' יוצא שהספרא נדבה י"ז י' הוא ניב נידעתו של ר' יהודה.

2) לראייה שהם של ר' יהודה הוא מה שמצוינו באיזה חלקיים הערת משלימה ובארת שבראשה בחותוב אמר ר' יהודה, כמו נרבה ח', ח'; מלאים ד' ט' ; בהר ביהודה שר' יהודה ערך, מלבד לויירא, עוד מדרש לשאר הספרים אין לה ראייה, נראה שבזומנים שבו אח"כ לא ידעו למציאותנו.

3) הטוה ורנה, 44, S. 2.

זו כי זו אמרו י' ייא', נגד זה מכילתא בא, פסקא סוף ז', בכל מושבותיהם שבשנות י' ב' לא נדרש במכילתא. השווה עוד מכיל' ויקהל וט' במד' קיט' וקיט' קרוב לסתו. מעין זה בא בחלוקת בקדושים ל'ז א'. הדרשה "הגר" נרבות נשית הגרים, היא מיוחדת לספרא. השווה אחריה מות י' א', אחרי מות י' א', אמרו ז' א'. הבתו "הנפש היה" (בחוטא) התנא דבר רב תמיד מוציאו לדרשה: ההוא ולא אנוסו, ולא שוגג, ולא מوطעה, (זבבים ט' ז') וכן בס' דבר פ' קמיט. קנ'ה. דרשה זו מביאים תמיד המדרשים של תנא ובריש בקצרה בשם ר' עקיבא (הנפש היה מזודה דברי ר'ע). השווה ס' גמ' ע. קי'ב. מכיל' בא, פסחא ח' ו' וכי תשא. אנו רואים כאן שוב, מה שהלן עוד נמצא לזה יותר היוזק, ש' דברם, כמו הספרא, הוא ג' ציל'... (כלומר לפ"מ פלני להכנסו לתמ' נדבה ד' ג' ואת ?' או וכי מא' כר'... נדבה ד' ג' גפוא הספרא (בתו שרי' בניגוד לר'... בתווים מנחה היא זומת לב עוד איז' אחד. כמו שמנא נמה פעמים בתו פרשת עולת הצאן בעולת הצאן בפ' בוזה הרבה מאה עמוד ז', דריש ד' ב') על קי' יר היכל (נדבה ש תנא דברי ר' לא כן, למשל חקת עולנות דברי' השווה רבריסט, טאול' ב', למפל מצורף בא ובסטרי חכת

מן תנא דבר רב, ואולם המכיל' וט' במד' הם תנא דברי'ש. גם התכן של הספרא מעיד עדות ברורה שהוא מדברי' ר'ע כי במקומות אין מספר או שאינו מביא כלל דעתו של ר'יש או שחולק עלייה. בבבלי ובירושלמי הובאו בקרוב שמוניות בריות מדברי'ש לויירא (השו הrstom עיל' עמוד 19 ולהלן), שחולק מהן עמדות בניגוד גלויל' למה שנאמר בספרא, וחולק מהן אין מגילות כלל שיש בזה מחילקה. מלבד זאת סתם ספרא הוא

תמיד נגד דעת ר'יש. הנה לציין כאן מקומות אחרים: נדבה ז' ט' לא מובאה דעת תני דברי' ישמעאל החולק בובחים סיה א'; נדבה י' ב' נ' והוא ננד תדרי'ש בברכות לי' ב'. נדבה י'ג' ד' לא כדברי' ר' ישמעאל בירוש' סוטה פ'ב ז' ד'; נדבה י'ח' ח', לא מתנדרי'ש בשבת ק'יה א'; נדבה י'ז' ז', לא כר' יוחנן בשם ר' ישמעאל בירוש' עז' פ'ה ז' ב'1); שמי' ו' ח', לא כתנדרי'ש בשבת ב' ו'ז' א'; מצורע נגעים ב' ב', ננד ר' בירוש' פ'ז' 20; אמרו י'ז' ה', ננד וזה ר' יוחנן בשם ר' בירוש' סוכה פ'ב 53 א'; בהר פאה פ'ז' 20; אמרו י'ז' ה', ננד וזה ר' יוחנן בשם ר' בירוש' ז' ט', א', ב' - נ' לא כתנדרי'ש בקדושים ז' א' וספריו במדרבר ק'ז; מצורע נגעים ה' ז' ט', עז' מוכיר מיש תנדרי'ש בערכין ט'ז א'; מצורע זבים נ' ח' אינו מוכיר מיש תנדרי'ש נדה יה' ב'; מצורע זבים ח' ו', לא נזכר מיש תנדרי'ש שבת פ'ד א'; וכן אמרו א' י' תנדרי'ש נתין יט' ב'. لكمן יובא עוד, כי בידי האמוראים היה מדרש מיוחד של דברי'ש לויירא, שם אפשר שנכנסו אף המאמרים של תנא דברי'ש.

ת. אחרי עריכתו של ר' חי'א חלו, כנראה, בו איזה שינויים, ואולם לא שנו את אףיו המיעוד של עצם הספר. דברים אחדים, כנראה, נקבעו לא במקומם, כך, למשל, צריך היה נדבה ה' ה', לפי זבחים מ'ח ב', שיבוא

¹⁾ בקדושים נ' ב' אמר ואת ר' יוחנן בשם ר' מאיר. מהירושלמי אין ידיעין אפילו, כי ר'ם למד אותו מר' ישמעאל. 3

(עה"כ ישלט שנים) עם חובה יג י"א, מכילתא כי חטא (עה"כ מקרוב זכה)
עם ס' או י"ד ז', מכילתא בחדרש י"א (עה"כ זוכחת עליון) עם ס' גדרה ז' ב'
ופצערע ג' ט'. מלבד זאת היו לפני עורך המכילתא, בתור פקורות, ספרי
הලכה, ביחוד משנת רבינו ותוספתא של ר' נחמייה, שעלייהן הוא רופז באברו
מאנן אמרו¹. למשל בואה² (עה"כ למשמרת) על עריכין יג א'; שם - ושהטו
אותו - על פסחים ס"ד א'. בואה ו' (עה"כ בלילה הזה) על ריש ברכות 1);
בואה ט'ו (עה"כ בבית אחד) על תוספתא פסחים ו' י"א. המאמרים הרבנים
בשם ר' נתן כנראה לויקחו ממשנתו של ר' נתן. ומאמרי רבינו (יהוזה הנשייה)
אפשר שכלל העורך מפי רבינו שהיה רבו²). לחلك האגדית שבמכילתא היו
כנראה לפני העורך מקורות שונים בכתב ספרי אגדתאות, וסזה הוצאות לשוני
נותחאות (לעיל 89 הע' 2).

ג. מדרש ההלכה הוא במכילתא כמו ע"פ לשונו כן ע"פ חכנו שונה
פירושי דבר ר' עקיבא. ואנו יכולים ללמד מהמכילתא באופן היותר ברור
את דרך לימודו של דבר ר' ישמعال. הלשונות שבאו רק במדרשי דבר ר'
ישמעאל, מכילתא וספרי במדבר הן: במקום "יכול" נאמר ע"פ הרוב "שומע"
אני או "שומعني". במקום "והלא דין הוא" נאמר במכילתא "והדין נתן, עד
שלא יאמר יש לי בדין, שהוא בדיין". במקום "הא כיצד", אם שני כתובים
מחשיטים זה את זה, נאמר במכילתא: "כיצד יתקיימו שני מקרים הללו...
ב' כתובים הללו" (מכילתא בוא ח', ספרי במדבר פסקא מ"ב, נ"ח). לעיתים
קרובות אלו מוצאים את השאלה, אם זכיתי מן הדין למה נאמר" (ספרי
במדבר: אם זכיתי מן הדין מה ת"ל) ובסוף הטעgia: "לא זכיתי מן הדין
צرين הכתוב להביאו" (מכילתא משפטים י"א י"ד ספרי במדבר כי, ב"ט, ל"ט),
הলטען "אינו צרייך" שבספרא בא רק לעתים רוחקות מאד, נמצא במכילתא
ובספרי במדבר לעתים קרובות מאד. במכילתא ובספרי במדבר נמצא לעתים
קורבות "נאם, גם" במקום אמר (מכילתא בוא ה', ספרי במדבר ס"ה). "אני

1) המקום הזה מוכיח שהמכילתא מוצאהמאי, כמו שאמר הנאון: כי במתנה
ע"פ נוכח ירושלמי נאמר "אכילת פסחים", ואלו הכספי ברכות ט' א' אומר מפורש:

ואלו אכילת פסחים לא כתני.

2) מקומות אחרים במכילתא דורשים בפסקים מסוימים אחרים (מלבד שמות).
ובנראה לויקחו מהמדרשים שהיו לספרים הרם והוכנסו אל תוך העניינים הקרוביים
לهم שנכתבו בספר טמות. כך מוצאים בכוא ייח, קרוב לסוף, מדרש לדברים ו' כי:
בזינלק כי בא מדרש לדברים נ', כינ-כיז פליד, אי-ו' במשפטים ה' הובא לשמות

כינ ר' מדרשת הסמוך לו בעין לרבראים כיב ב'.

שהם, במד', עד כמה שאפשר לנו לראות מהעבר, הוא חפץ מוחבר או ס' דבר, ועל כן חשבו שעורך אחד היה לשניהם ויצא מבית מדש אחד. כל העדויות החיצונית גם כן מסכימות לזו. כל הראשונים פביבאים בדרכם המדרשים הללו בשם אחד "ספרי דברי רב". אמנים לפניו הגדנויות היה כט' לשות, כמו לפני חכמי התלמוד; אבל אין אפילו זכר לכך כי היה שני המדרשים האחרים, שאנו קוראים בשם ספרי אינם ספרי דברי רב, אלא נגד כל הראות החיצונית הללו, באות הראות הפנימיות ומכתישות אותן. **הס' לberman**, צריך לציין ראשית כל, יסודתו היא מדש דברי"ש, וזה הוא תנא דברי"ש, כמו המכיל' לשמות. בס' במד' נזכרים תנאים שלא נזכרו במדרש דברי ר"ע, ורק במכיל' נזכרו שמות: ר' יאשיה ור' יונתן, איש' בן עקיבא, אבא חנן בשם ר' אליעזר, ר' יצחק, ר' אחוי בר יאשיה ור' נתן, כמו שהערנו לעיל (עמ' 39 ולחלהן) כל הסגנון המיחוז והבעדיף המוחדים שבאים במכיל' ובדיללים בהם בינה ובין הספרא אפשר למזוא נב' בס' במד' כמו שצינו גיב' לעיל (עמ' 45 ולחלהן), ומהו יכול כל מעין להבדיל שקרוב הוא הספרי במדבר אל המכילתא. כל אלה הסימנים אינם בספרי' דברים ומהו מוכח ברור כי הספרי במדבר והספרי דברים לא מבית מדש אחד יצאו, וגם לא יד עורך אחד ערכה את שני הספרים הללו.

רוב תנין [דברי] ר' ישמעאל נמצאים גם בספרי במדבר; המשות:

תנא דברי"ש	עם ס' במד'
סנהדרין צ"ט א'	פסחים לה' א'
הוריות ח' א'	מג' א'
מנחות כ"ט א'	יבמ' ס"ה ב'
ירוי חלה פ"א ט' א'	כתוב' ע"ב א'
" מסכת פ"ט ט' ט' א'	קדו' ב"ו ב'
" ר"ה פ"א ט' א' ובי' (במקומות חני שמואל אצל תנין ריש), ס"ד ט' א'	בט' א'
ירוי ר"ה פ"ג ט' ב'	ל"ז א'
" סוטה ט"ב ט' א'	נדר' ס"ח א'
" " ט"ז ט' א'	סותה נ' א'
" נתין פ"ח ט' ב'	יין ב'
" ב"ב פ"ח ט' ד'	ב"ב ק"א ב' (השתות רשבים)
" סנהדרין ט"ג ט' ג'	קל"ד ט' א'
ויקיר ט'	ב"ב ק"ב א'
שחשיר ד' י"ג	סנהדרין מ"א א'
ברייתא דר"יש ט'	צ' א'

v

The Mishnah enjoyed a short-lived success. In the course of its more than 100-year history—from the time of Gamaliel the Second to the death of R. Judah Hanassi—it is probable that the Mishnah achieved undisputed supremacy only during the last quarter of the second century and the first quarter of the third (that is, during Rabbi's reign). We do not know how the change from the Midrashic to the Mishnaic form was received initially. Was there opposition to the change, and if so, from which circles? We do not know whether the Tannaim, whose names are hardly mentioned in the Mishnah but appear frequently in Midreshei Halakhah, opposed the very idea of Mishnah or not. Our image of the Mishnah is refracted through the prism of the school of R. Akiba. We do not know how R. Ishmael's school reacted to the Mishnah as an institution—did they embrace it wholeheartedly, or did they have reservations about it? Was there in fact any Mishnah from the school of R. Ishmael?

Reservations about Mishnah on the part of the school of R. Ishmael (and perhaps some others) would explain why Rabbi adopted the Mishnah of the school of R. Akiba as the base of his Mishnah, in spite of the friction that had existed between the household of the Patriarch and the rabbinic establishment: R. Akiba's would have been the only Mishnah of note.⁴¹ This friction is evident in the first textual layer of Aboth, where the chain of tradition after Hillel is continued by R. Yochanan ben Zakkai (Aboth 2:8) and not by Hillel's son, R. Simon. That layer, which concludes with the sayings of the five disciples of R. Yochanan ben Zakkai, was composed during the time of R. Akiba, a disciple of the first two (R. Eliezer and R. Yehoshua) of these five disciples. He wanted to show that the chain of tradition extended all the way from Moses to his day. He omitted the patriarchal family; the chain of the patriarchal family was added later, most likely by Rabbi (1:17–2:3).⁴² Thus, the rabbinic establishment did not consider the patriarchal family a link in the chain of tradition. We must conclude that Rabbi nevertheless followed the Mishnah of R. Akiba because there was none other of note. The change to Mishnaic form was sanctioned by Rabbi's grandfather, R. Gamaliel the Second, in Yabneh,⁴³ and that form was continued and developed principally by the school of R. Akiba.⁴⁴ Rabbi had no choice but to rely heavily on the Mishnah of R. Akiba. I would like to add in passing that in this respect R. Akiba's role in the controversy between R. Gamaliel and R. Yehoshua ought to be reexamined; it stands to reason that R. Akiba's role determined the patriarchal family's relation to R. Akiba himself.⁴⁵

This explanation by itself, however, is insufficient to answer the ques-

tion of whether the school of R. Ishmael had reservations about the Mishnah. Other possible explanations could be offered for Rabbi's choice of R. Akiba's Mishnah. I therefore return to the problem in a different form, referring to the absence of the teachings of the school of R. Ishmael in the Mishnah and Tosefta. R. Ishmael himself is eminently represented in the Mishnah, although the representation is only a third of that of his counterpart, R. Akiba. R. Ishmael's two outstanding students, R. Yoshiyah and R. Jonathan (see B.T. Men. 57b), however, are not mentioned in the Mishnah (except R. Jonathan, once, in M. Aboth 4:9) or in the Tosefta (except once, Shebuoth 1:7), while their counterparts, R. Meir, R. Judah (bar Ilai), and R. Yose are mentioned hundreds of times in both the Mishnah and the Tosefta. R. Judah Hanassi, the editor-anthologizer of the Mishnah, knew the teachings of R. Ishmael's students, and he is quoted in their Midrashim almost as often as he is quoted in the Midrashim that stem from the school of R. Akiba. Even more important, in his Mishnah he quotes statements from the Mekhilta of R. Ishmael verbatim.⁴⁶ Why, then, are the students of R. Ishmael not mentioned in the Mishnah? Is it merely an accident that we are not in possession of Mishnah from the school of R. Ishmael (although we do have Midreshei Halakhah from both schools); or was there no Mishnah of the school of R. Ishmael?

The evidence seems to favor the latter solution. The Mishnah as a separate corpus, analogous to Bible and Talmud, is mentioned only in texts that stem from the school of R. Akiba, such as the Mishnah, Sifra, and Sifrei Deut. (after piska 54).⁴⁷ It is not found in the non-Akiban sources, such as the Mekhilta of R. Ishmael, Sifrei Num., and Sifrei Deut. prior to piska 54. Moreover, both the school of R. Akiba and the Mekhilta of R. Ishmael sometimes use the root *shamar* to refer to fixed laws. While the school of R. Akiba employs the term *Mishnah* and says:

חִקְרֵי תְשִׁמְרוּ — זו המשנה or ושמרתם — זו משנה
תשמרוון — זו משנה

(Sifra Acharai, end parshah 9, p. 85d; ibid. 99c, Sifrei Deut., piska 58, p. 124; Sifrei Deut., piska 59, p. 125. See also ibid. piska 79, p. 145 and Sifrei Zuta, p. 292), the Mekhilta of R. Ishmael employs the term *halakhoth* and says

ושמרת כל חוקיו — אלו ההלכה

(Beshallach, parshah 1, p. 157; see Horovitz's note ad loc.). All this suggests that the Mishnah as a form of transmission of laws was championed by the school of R. Akiba and was either ignored or opposed by the school of R. Ishmael.

This hypothesis is consistent with what we know of R. Ishmael's conservative use of language: he employs older (biblical) expressions and words more often than his colleague R. Akiba. R. Ishmael may have firmly insisted on adhering to the older mode of learning, that of Midrash, and frowned upon the innovative mode of Mishnah.

It is true that we find references to the Mishnah even in the Midreshet Halakhah that come from the school of R. Ishmael, using the term *mikan omru*. The number, though fewer than the references found in the Midreshet Halakhah that come from the school of R. Akiba, is large enough seemingly to show that the school of R. Ishmael, too, had its own Mishnah. We are not sure, however, that those references were there in the beginning; they may have been added later.⁴⁸ Moreover, as the appearance of the names R. Akiba, R. Meir, R. Judah, and R. Yose indicates, much that was taught in the school of R. Akiba found its way into the Midreshet Halakhah that we classify as coming from the school of R. Ishmael. The reverse is much less common; with the exception of R. Ishmael himself, there is very little from his students to be found in the academies of the school of R. Akiba. Elsewhere, I hope to prove that the bulk of the teachings of the school of R. Akiba found in the Midrashim of the school of R. Ishmael were added later and were not a part of the curriculum of the students of R. Ishmael. This should not be surprising; the editors of the extant Midreshet Halakhah of both schools were most likely close to the circle of Rabbi, for of all the sages he alone is quoted profusely in both Midreshet Halakhah. His adherence to the school of R. Akiba would have caused some of that school's teachings to penetrate the Midreshet Halakhah of R. Ishmael, which his circle was editing. It is distinctly possible, therefore, that the *mikan omru* passages that refer to the Mishnah (or Tosefta) may not really be an integral part of the teachings of the school of R. Ishmael.⁴⁹

J. N. Epstein⁵⁰ is of a similar opinion, albeit for textual reasons, that the *mikan omru* passages in the Midrashim attributed to the school of R. Ishmael are in the majority later additions taken from the school of R. Akiba through the mediation of Rabbi and his circle. Epstein further claims that this thesis is already implied in the statement of R. Yose ben Avin (a fourth-century Palestinian scholar) in P.T. Shabbath 16:1 (15c) and parallels, where he speaks of the period prior to which Mishnayoth were embedded in the Talmud (Tannaitic Midrash). Since most versions of the Palestinian Talmud contain the word "Rabbi" as the one who did the embedding, this is an explicit assertion that Rabbi and his school were responsible for the additions of the *mikan omru* passages in the Midrashim.